

слитането, само краят. Яворовият „Чудак“ е „вечно сам в тълпата шумна“, дотолкова затворен в себе си, че никой не знае какво носи той в себе си към гроба – безумна любов или безумна злоба – и именно това „безумие“ като епитет за неговата вътрешна драма е проклятието, което го отделя от другите и го превръща в „нешастиник“. Яворовите герои най-често са маргинални или/и екстровеертни, екстатично напрегнати фигури, включително когато през техните уста проговаря поетическото Аз на автора – на практика неговата поезия е до такава степен привлечена от вътрешната драма, че винаги и с основание е била четена като изповед. Когато това неврастенично Аз изпитва съблазън и копнеж, то те са свързани най-често с желание за радикално бягство от света, с отиване „далеч, де никой не отива, / далеч в пустинни самоти“¹⁶ в ранната му поезия или за пречистване през смъртта в по-късните¹⁷.

Или – ако трябва да обобщим – Яворов не е поет на приобщаването, той не е способен да възпява идеали или да изразява интуиции, в които чувството за общност центрира поетическите усилия и носи покой и удовлетворение на самия поет – ето защо той е и толкова категорично различен от поетите на Възраждането, както и от първите автори след Освобождението, виждащи своето призвание в укрепването на националното чувство в една току-що проходила държава¹⁸. Той е поет на отхвърлените от обществото, на неприспособимите, на „чудаците“ и сиротите духом¹⁹ – на онези, които са различни и за които обществото вече не е идеал, а унижителна унификация, непоносимо ниско и профанирано равнище на мислене и светоусещане. Дори когато изразява духовните драми на цели общности, неговата поезия търси различните,

¹⁶ Стихове от „Желание“.

¹⁷ Най-директният пример за това е стихотворението „Ще дойдеш ти“, в което денят на спасението се идентифицира с мига, в който поетът е вече „безплътен дух“ – а сълзите над собствения му труп са не от тъга, а от „умиление“.

¹⁸ Точно затова и многобройните, подробно анализирани от българската критика интертекстови сключвания с поезията на Ботев, и търсенето на покритие с Ботевата съдба по друмищата на Македония, водят до драматично различни ефекти в неговия прочит и поетична съдба.

¹⁹ По-подробно виж в статията на Амелия Личева „Яворов: енциклопедия на различията“ (Liternet, 01.06.2001), където примерно в анализа на „Арменци“ авторката с основание споменава, че: „Той описва страданието на тази група, битността ѝ на обречена, обезсилена, но и непокорна, предаваща се... В този смисъл „Арменци“ обвързва, даже бих казала, отъждествява чуждостта със страданието. Чуждият, другият, различният винаги е нещастен, обречен. Той е заплашван, застрашаван от всички, защото е „като гонено стадо от някой звяр гладен“. Той – с други думи – е жертвата, която стои в основата на общественото сговаряне, на общността...“